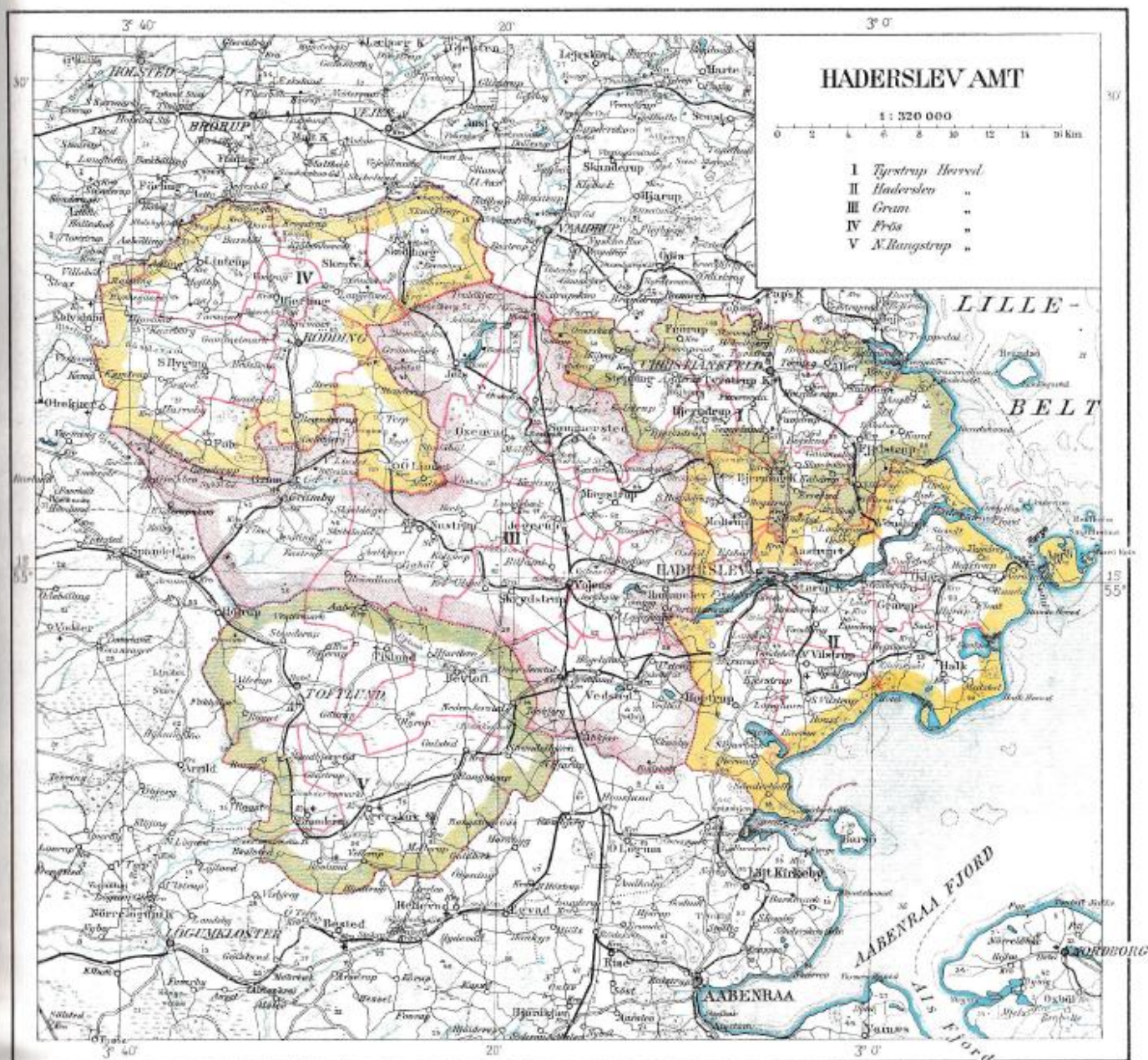
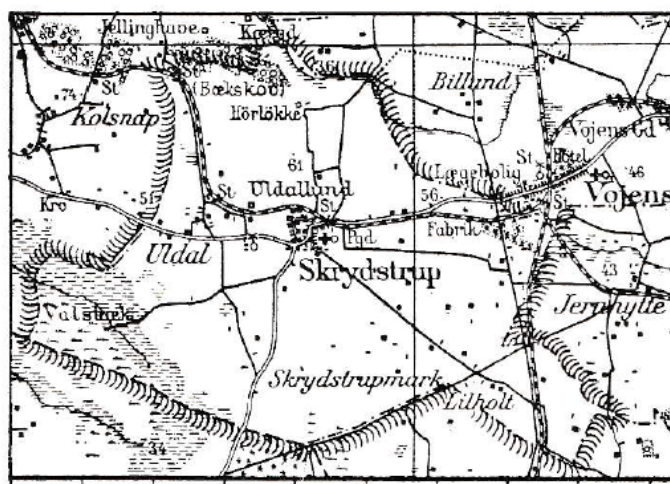

Styget og reproducent ved Generalstabens topografiske Afdeling 1924

Skrydstrup Sogn omgives af Vedsted, Hammelev, Vojens, Jegstrup, Nustrup og Bevtøft Sogne. Kirken midt i Sognet, 14 km V. f. Haderslev og 33 km ØSØ. f. Ribe. Sognets nordlige Halvdel hører til Nustrup Bakkeø, den sydlige til Gels Aaens store Flade; fra Vojens Aflejringskegle gaar Renderne radialt ud over denne, indtil 5 m lavere end selve Fladen, nu alle, tørre. Først fra 40 m's Kurven falder Fladen regelmæssigt mod V. 1,5 km V. f. Vojens er der en flere Hundrede Meter bred Endemoræne, meget smaabakket, delvis med Stenpakning; den strækker sig videre ind mod Over-Jerstal i Vedsted Sogn. N. f. Kirkebyen har der været hentet Mergel (22 % Kalkindhold); her stiger det storformede Jordsmon til 61 m; sydvest-

ligst ligger Fladen c. 32 m højt; her udspringer Valsbæk, der løber ind i Nustrup Sogn. Nordligst løber det Tilløb til Gram Aa, som har givet Bæk og Lunds-bæk i Nustrup Sogn Navn. Agermarken er dels lerbl. Muld med Lerunderlag, dels sandbl. Muld med Sand- og Grusunderlag, 2-8. Kl. Den bedste Ager (3-4. Kl.) findes i Uldal, Uldallund, Hørløk og N. f. Skrydstrup, hvor den til Dels er ryddet Skovjord. Lilholt har lette Sandjorder og slet ingen Eng; iøvrigt spredtliggende, gode Kærenge og mindre gode Enge ved Valsbæk. Spredte Bønderskove af Bøg ved Uldal og Hørløk. Endnu en Del Hede sydvestl. ved Valsbæk, tjenlig til Dyrkning. Sognet er efter Tislund og Bevtøft det ringeste i Jordskyld i Amtet. Amtsbanen Vojens-Rødding og Haderslev-Ribe Landevej gaar gennem Sognet, i Kirkebyen gaar Vejen fra til Tøftlund. Østligst skærer den østlige Hovedbane Sognet paa to mindre Strækninger.

Befolkning i 1921: 687 (1860: 620, 1910: 650) boende i 139 Gde og Hse. Ejds-k. 1924: 2266, deraf Jordv. 1123; Bøndergaardenes Jorder vurderedes til 460 Kr. pr. ha. Areal 2657 ha (N. 6126 Thlr.), hvoraf Landbrugsareal (1920) 2253; besaaet med Hvede 2, Rug 200, Byg 84, Havre 350, Blands. t. Modenhed 170, andre Høstar. 53, Kartofler 43, Foderroer 179, Brak 74, Grøn. og Græsn. 1098, Haver, Hegn o. l. 59, Tørvemoser 51, Skov 30, beb. Grund og Gaardsplads 18, Veje 110, Hede, Klit og Stenmarker 134, Vand 2. Frugttræer 1913: 1084 (1900: 763). Kreaturhold 1924: 209 Heste, 1443 Stkr. Hornkv. (heraf 565 Køer), 50 Faar, 11 Geder, 1482 Svin (1913: 1187), 4676 Høns.

I Sognet Byerne: *Skrydstrup* (1330-48 Skrusthorp) med Kirke, Præstegd., 3-Kl. Skole (opf. 1906), 2 Kbmdsforretn., privat Elektricitetsværk (opr. 1913; Sugegas- og Raaolliemotor; Strømmen leveres af Brødr. Gram, Vojens, 90 Forbrugere), Andelsmejeriet „Freja“, (opr. 1893 med 200 Køer, 1914: c. 600, 1918: 450, 1925: 578), Kalkstensfabriken „Union“ (med 150,000 Kr. Aktiekap., 17 Arbejdere og en Pro-duktion af 3,5 Mill. Sten aarl.), en større Grusgrav (tilh. Amtsbanerne), Jærnbanest. *Uldal* (1451 Vidall) med Kbmdshdl., Ml. og Jærnbanest. *Bækskov*, Jærnbanest. Saml. af Gde og Hse: *Skrydstrupmark*, *Lilholt* (1649 Lindholtt), *Hørløk* (1541 Horlucke) bestaaende af den forhenv. Domæne H.'s Stamparcel paa 66 ha, 2 min-dre Gaarde og 7 Husmandsbrug. Gaarde: Præstegden med Ejds-k. 82, Jordv. 52, c. 182 ha, deraf Ager 154, Eng 7, Hede 20, N. 334 Thlr. *Vestergd.* med Ejds-k. 82, Jordv. 47, c. 98 ha, deraf Ager 76, Eng 6, Skov 6, Mose og Hede 9, N. 321 Thlr. Mellem Skrydstrup og Hørløk *Fredenshøj*. *Uldalgd.* med Ejds-k. 85, Jordv. 50, c. 115 ha, deraf Ager 93, Eng 6, Hede 11, N. 302 Thlr. *Østergd.*, *Møllegdn.* Tvegdene *Uldallund*, hvoraf den ene med Ejds-k. 80, Jordv. 44, c. 77 ha, deraf Ager 54, Eng 6, Hede 14, N. 303 Thlr.

Skrydstrup S., en egen Sognekommune, Skrydstrup Sognefogeddistr., har Ting-sted i Haderslev og hører under Rets- og Politikr. Haderslev Kbst. m. m., Haderslev Amtstuedistr., Haderslev Lægekr., Haderslev Amts 2. Skattekr., Tøftlund Vurde-ringskr., Sønderjyllands 7. Folketingskr., Amtets 1. Forligskr., 7. Udskrivningskr. 122. Lægd.

Den lille, hvidtede, skifertækte Kirke har romansk, lige afsluttet Kor og Skib af Kvader paa attisk profileret eller hulet Skraakantsokkel, samt et sentmiddelalderligt Vesttaarn af Tegl med blytækket Saddeltag og Gavle i Ø.-V. Af oprindelige Enkeltheder er kun de simple, firkantede Døre bevarede. Korets Østgavl er omsat og delvis ommuret med Tegl i Middelalderens Slutning, Taarnets Syd- og Vestside skalmuret i 18. Aarh. Kirken har Bjælkelofter; Korbuen spids og senere ommuret. Paa Alterbordet staar et sentkatolsk Alterskab (c. 1500) med tre Figurer (Maria med Barnet, Gudfader med Christi Kors og den turbanklædte Magdalene med Salvebuddike) i Midtpartiet og mindre Apostelfigurer i Fløjene; alle gotiske Ornamente er fjærnede og Skabsrammerne pyntede med landligt

Renæssancesnitværk. Tværs over Korbuen hænger endnu Kirkens sentgotiske Lægmands-krucifiks, som er samtidigt med Tavlen; ved en Istandsættelse 1909 genopstilledes to Sidefigurer, Maria og Johannes. Ved samme Lejlighed anbragtes paa Skibets Nordvæg Figurer fra to Sidealtre, en Maria med Barnet fra Beg. af 15. Aarh. og en ung, rustet Krieger fra c. 1500, omtrent som Kresselmanden i Moltrup (se p. 129) og vistnok ligeledes forestillende Skt. Chrysogonus, skønt det med Urette er sagt, at Skikkelsen skulde være et Billede af Bisp Magnus af Ribe, og skønt den tidligere har været anbragt paa en Tavle med hans Navn og Aarstallet 1364. Den romanske Granitfont minder i alle Hovedtræk om den i Gl.-Haderslev og er sikkert hugget af samme Mand, Messingfad med Adam og Eva. Den enkle Prædikestol, med malede Evangelistbilleder, bærer det skaarne Aarstal 1683; Himmelen er fra 1737. Præstestolen har gennembrudt Bladværk fra 18. Aarh. Nyt Orgel. Klokken, af slank, tidligt middelalderlig Form (Uldall, Kirkekl. p. 9-10), er rimeligvis kommen hertil fra Bevtøft Kirke. — Et Hul i Kirkemuren kaldes „Volle Tyrs Gaf“.

Lilholt Kirke har ligget umiddelbart Ø. for Hovedbanen, c. 3000 m S. for Vojens St. Grundstenene blev opbrudte ved Baneanlægget 1864, og man mente dengang at finde tydelige Spor af, at Bygningen har været hærget af Ildbrand. Pladsen er endnu kende- lig i Pløjemarken, og i den nærliggende Gaard findes enkelte Granitkvadre fra Tomten. 1638 kaldtes Stedet Nibbel Kirke, (Danske Saml. 2. 4. p. 115). Den nævnes ikke i Ribe Oldemoder og har maaske kun været et Kapel.

Domænen *Hørlok* blev i 1905 købt af den preuss. Stat for c. 96,000 M. uden Besætning og Inventar; senere Omkostninger ved Bygninger m. m. anslaaes til c. 60,000 M. Dens saml. Areal udgjorde c. 140 ha med 475 Thlr. N.; af Arealet var Ager 115, Eng 10, Skov 14 ha. Til Gden hørte 4 Arbejderhse. Ved Udstykningen $\frac{1}{4}$ 1924 solgtes en Stamparcel paa 66 ha, af Resten oprettedes 7 Husmandsbrug og afgaves 2 Tillægs- parceller.

Voldstedet *Borrevold* eller *Trojelsborg* (1638 kaldet Borrevold, se Danske Saml. 2. 4. p. 115) N. for Skrydstrup er en rund Banke, omgivet af en bred Grav og en ydre Ring- vold; paa Midtbanken er der fundet Mursten.

Jordebogen 1639-40 nævner De Olde Schepere, der 1672 kaldes Die alte Schäferey Lielhold.

SØ. for Skrydstrup gaar Tingvej mod Tørning Ting ud til Pottevej (Vejen til Aabenraa).

Afvandingsforholdene er under Krigen for hele Sognets Engareal blevet forbedrede ved Hjælp af c. 500 russiske Krigsfanger fra Fangelejren paa Gabøl Hede.

Midt i Skrydstrup er 1921 rejst en Mindesten for de i Verdenskrigen faldne fra Sognet.

Fra Uldal stammer Slægten Uldall.

Stemmeafgivningen ved Rigsdagsvalgene: 1871: 110 d., 2 t.; 1884: 66 d., 15 t.; 1912: 192 d., 68 t., 2 soc.; 1920: 192 d., 9 t., 4 soc.; 1924: 170 d., 6 t., 22 soc. Ved Folkeafstemningen $\frac{10}{2}$ 1920 afgaves 366 d. og 27 t. Stemmer (tilrejs. fra Dm. 56, fra Tskl. 24).

I Sognet kan endnu paavises mindst 75 Gravhøje, deriblandt flere ganske anselige, især liggende paa de flade Bakker mod Ø. Tæt S. for Vojens, nu i Plantage, findes adskillige lave Høje, væsentlig fra Stenalderen (udgravede), og atter sydligere en Samling af flere større og til Dels bevarede Høje. En Høj Ø. for Hørlok er fredlyst. Vestpaa, ud over Sandfladen, ses Smaahøje, men ogsaa — S. for Uldal — enkelte store Høje i Gruppe; umiddelbart ved disse sidste har været en udstrakt Tuegravplads fra den før- romerske Jernalder.

Sognet hørte før 1864 ligesom nu til Ribe Stift.

Ogsaa under den preuss. Administration udgjorde Sognet een Kommune; dog var Ul- dal indtil 1872 en selvstændig Km.